

Minuta ședinței Consiliului Consultativ din 30 iunie 2006

30 Iunie 2006, 9.00-12.00

Introducere

Președintele ANRC urează bun venit participanților și precizează că este o ședință comună a celor 3 comisii, având în vedere tematica complexă și de larg interes care urmează a fi discutată.

1. Adoptarea Agendei

Președintele ANRC atrage atenția asupra documentelor 1 (Agenda) și 2 (Lista documentelor), cerând observații. În lipsa oricăror remarci, agenda este adoptată în forma propusă de ANRC.

2. Minuta întâlnirii anterioare

Președintele ANRC cere observații cu privire la documentul 3 (Minuta întâlnirii din 6 aprilie 2006), inclus pe agendă spre informare și, neexistând nici un comentariu, îl declară aprobat.

3. Proiectele Deciziilor privind stabilirea tarifelor serviciilor de interconectare furnizate de S.C. „Vodafone Romania” – S.A. și S.C. „Orange România” – S.A. pe piețele accesului la propriile rețele de telefonie mobilă în vederea terminării apelurilor, pe baza unui model de calculație a costurilor medii incrementale pe termen lung

Pentru prezentarea proiectelor de decizie și a sintezei observațiilor, Președintele ANRC dă cuvântul Directorului Direcției de Reglementare Economică. Acesta prezintă documentul 4 și documentul 5.

Reprezentantul ANRC arată care este poziția instituției față de cele mai importante observații transmise de industrie pe perioada consultării publice. Principalele observații luate în discuție în ședința Consiliului Consultativ se referă la faptul că modelul de calculație a costurilor nu ar fi coerent și nu ar lua în considerare condițiile specifice ale pieței românești, la faptul că deciziile ANRC ar echivala cu un cost suplimentar impus în sarcina celorlalți furnizori de servicii de telefonie fixă din România și la faptul că modelul ar realiza reconcilierea artificială cu numărul de echipamente/capacitatea rețelei înregistrate în 2003 și ar extrapola rețeaua astfel determinată până în anul 2009. Totodată, reprezentantul ANRC respinge observațiile conform cărora cotele de piață ale operatorilor, aferente serviciilor GSM, pentru anul 2009 sunt supraevaluate (40%), valorile considerate de către aceștia ca realiste fiind cuprinse între 25% și 37,5%. De asemenea, ANRC respinge solicitarea aplicării unei externalități sub forma unei marje de 10% peste nivelul costurilor rezultate din modelul "bottom-up" pe motiv că este nejustificată și are efecte anticoncurențiale.

Directorul de Reglementare Economică al ANRC arată că în situațiile în care observațiile transmise de către industrie, și mai ales de către cei doi operatori de telefonie mobilă vizați de reglementare, au fost fundamentate și însoțite de date și argumente, ANRC luat în considerare aceste observații și a ajustat corespunzător modelul de calculație a costurilor.

Astfel, ANRC a ajustat modelul „bottom-up” pentru a lua în considerare datele furnizate de operatori atât în ceea ce privește raza medie a celulei/site-ului, cât și în ceea ce privește numărul de echipamente de tip BTS existente în rețeaua Operatorilor în perioada 2003-2005. Informațiile furnizate de un Operator privind raza medie a celulei/site-ului au fost extrapolate până în anul țintă al modelului „bottom-up” (2009) pe baza ratei de creștere anuale a volumului cererii, efectul ajustării razei celulei/site-ului asupra rezultatelor modelului constând în creșterea acestora cu **6,7%**.

De asemenea, ANRC a luat în considerare observațiile operatorilor privind durata previzionată de punere în funcțiune a echipamentelor, majorând de la 6 luni la 9 luni acest parametru, pentru echipamente de tip MSC și BSC. Efectul acestei ajustări se reflectă într-o creștere a rezultatelor cu **0,6%** (efectul ajustării parametrilor de calibrare pentru BSC, MSC). În ceea ce privește factorii de utilizare, aceștia sunt principalii parametri utilizați în calibrarea „scorched node”, iar modificările operate asupra acestora sunt determinate de interacțiunile cu alte variabile de modelare asupra cărora au intervenit modificări, ca urmare a observațiilor primite în cadrul procesului de consultare publică. Efectul ajustării factorilor de utilizare constă în reducerea rezultatelor modelului cu 2,2% (ajustarea factorilor de utilizare pentru TRX), respectiv o reducere a rezultatelor modelului din anul 2009 cu **6,2%** (afărentă majorării factorilor de utilizare pentru IBT).

ANRC a luat în considerare observațiile primite privind necesitatea modificării duratelor de viață ale echipamentelor de rețea, fundamentându-le pe ultimele informații furnizate de Operatori. În ceea ce privește echipamentele de rețea modelate agregat (TRX, BTS, BSC, MSC), pentru a reflecta duratele de viață economice ale componentelor acestora, duratele de viață agregate sunt determinate ca medie ponderată a duratelor de viață pentru fiecare componentă de cost (site, hardware, software) de 15, 8 și respectiv 3 ani, criteriul utilizat fiind ponderea fiecărei componente în valoarea elementului agregat, fundamentată pe informațiile trimise de unul dintre Operatori. Efectele acestor ajustări asupra rezultatelor țintă din 2009 constau în majorarea tarifului cu **12,9%**.

ANRC a ajustat nivelul de reducere a prețurilor activelor moderne echivalente, efectul asupra rezultatelor țintă din 2009 constând în majorarea acestora cu **5,2%**. De asemenea, ANRC a ajustat costul unitar și incrementul aferent comutatoarelor de tranzit IMS, lungimea legăturii de transmisiuni, precum și costul unitar per km al legăturii proprii de transmisiuni IMC și IDC.

Ca urmare a informațiilor furnizate de unul dintre Operatori cu privire la alocarea cheltuielilor operaționale între categoriile de costuri directe, indirecte și comune, ANRC a redus marja cheltuielilor operaționale directe (efectul acestei ajustări constând în reducerea rezultatelor modelului „bottom-up” cu 11,4%), și a majorat marja costurilor comune (efectul acestei ajustări constând în majorarea rezultatelor modelului cu **8,8%**).

Înainte ca participanții să prezinte alte comentarii și observații, președintele ANRC dorește să-și exprime încă o dată mulțumirea față de participarea intensă a întregii industrii la elaborarea noilor tarife de interconectare ce vor fi practicate pe piața serviciilor de telefonie mobilă. Președintele ANRC consideră că diversitatea comentariilor transmise de către industrie a fost foarte utilă întrucât a dus la găsirea unei soluții finale echilibrate. Președintele îi invită încă o dată pe

participanți să prezinte alte comentarii și observații pe care le au și le amintește că acestea sunt așteptate și în scris până luni, 3 iulie 2006.

Reprezentanții **Vodafone** doresc pentru început să-și exprime mulțumirea față de deschiderea ANRC către consultare și negociere și să sublinieze că Vodafone a alocat resursele necesare la elaborarea unui model de calculație a costurilor funcțional. Deși sunt mulțumiți că ANRC a luat în considerare la elaborarea modelului și situațiile financiare pentru anul 2005, totuși aceștia consideră ca fiind subestimate costurile de capital și costurile operaționale cu 12%, respectiv 18%. Ca urmare a acestei observații, reprezentanții ANRC vor analiza dacă modelul ia în calcul situațiile financiare care cuprind aceste costuri.

O alta observație a Vodafone se referă la duratele de viață ale activelor, specificând că există o serie de echipamente GSM care nu au fost considerate ca având o componenta de soft, ca de exemplu echipamentele radio sau rețeaua de transmisiuni. Vodafone susține ca neconsiderarea acestei caracteristici are un impact semnificativ asupra costurilor. Ca răspuns, reprezentanții ANRC susțin că s-a făcut o diferențiere între componenta software și hardware, dar că se va analiza dacă există beneficii în a se merge mai în detaliu cu stabilirea ratelor de depreciere a activelor.

La solicitarea Vodafone de a modela partea comună a rețelei de acces cu rețeaua de transmisiuni de date, ANRC amintește operatorului ca i-au fost solicitate informații cu privire la rețeaua de transmisiuni încă din cursul perioadei de consultare bilaterală, dar acestea nu au fost puse la dispoziția Autorității. Modelul va fi ajustat numai dacă operatorul va pune la dispoziție până la termenul limită informații pe deplin lămuritoare și complete privind rețeaua sa.

Întrucât apelurile 3G vor avea o pondere importantă în serviciile oferite de operatorii mobili în 2009, reprezentanții Vodafone doresc ca modelul de calculație a costurilor să țină cont de costurile și investițiile în astfel de servicii. Președintele ANRC intervine pentru a arată că acesta este unul dintre riscurile desfășurării pe o perioadă de 3 ani a elaborării unui astfel de model de calculație, fiind foarte greu să estimezi apariția și ponderea în venituri a unor noi tehnologii și servicii. Președintele ANRC îi asigură pe operatori că evoluția cotelor lor de piață și serviciile pe care le furnizează vor fi monitorizate și modelul va putea fi supus modificării și ajustării dacă se va dovedi necesar. Pentru a răspunde concret observației Vodafone, Directorul de Reglementare Economică arată că modelul realizat reflectă o realitate uni-tehnologică, lucru stabilit în cadrul consultărilor din anii 2003 – 2004 cu privire la metodologia modelului LRIC. De aceea, ANRC a inclus în numărul utilizatorilor GSM modelat și pe potențialii utilizatori 3G, întrucât și aceștia vor utiliza în continuare rețeaua GSM și servicii ce sunt oferite în prezent pe platforma GSM, iar nu exclusiv servicii 3G, utilizând exclusiv platforma UMTS. De asemenea, ANRC consideră că dacă sunt investiții în echipamente de tip 3G, corespunzător există și economii suplimentare pentru echipamente GSM, în timp ce costurile unei tehnologii mai moderne este normal să fie mai reduse, mai ales în condițiile în care o parte semnificativă a acestora ar fi alocată serviciilor de date. Președintele mulțumește Vodafone pentru observații și invită și pe alți participanți la discuții.

Reprezentantul **Telemobil** are două observații. Acesta consideră că în lipsa unor date reale furnizate de cei doi operatori cu putere semnificativă, costurile de interconectare sunt supraevaluate față de costurile reale. Bazându-se atât pe datele furnizate de Romtelecom pentru stabilirea tarifelor de interconectare, cât și pe experiența proprie, reprezentantul Telemobil consideră costurile de interconectare cu o rețea fixă ca fiind mai mari decât cele înregistrate de operatorii mobili. Costurile mai mari la interconectarea cu o rețea fixă de telefonie sunt date de rețeaua de transport și distribuție pe fir față de rețeaua mobilă, care se face pe suport radio.

Cea de-a doua observație se referă la perioada de tranziție pentru aplicarea tarifelor de interconectare care nu este de 3 ani, ci de 6 ani, astfel încât o reducere mai bruscă a tarifelor nu i-ar afecta pe cei doi operatori mobili care au fost desemnați ca având putere semnificativă pe piață încă din 2003. Reprezentanții ANRC ar aprecia dacă Telemobil ar putea pune la dispoziție o situație comparativă privind costurile înregistrate cu rețeaua de transport a unui operator de

telefonie fixă față de unul de telefonie mobilă. Totuși, reprezentantul ANRC consideră că o concluzie conformă susținerilor Telemobil ar fi surprinzătoare întrucât toate modelele de calculație realizate până în prezent arată că tarifele de terminare a apelurilor în rețelele mobile sunt mai mari decât costurile înregistrate de rețelele fixe.

Romtelecom consideră că trebuie avut în vedere impactul pe care nivelul tarifului de interconectare cu rețelele mobile îl are asupra pieței de comunicații în general. Un tarif mare de terminare a apelurilor va avea efecte negative asupra apelurilor între rețelele mobile și va duce la tarife foarte mari între rețelele mobile și cele fixe, cu impact negativ asupra pieței în general, asupra competiției și implicit asupra utilizatorului român de servicii de telefonie. Propunerea Romtelecom este de a reduce aceste tarife până la completa orientare pe costuri și ca acest lucru să se facă cât mai repede.

În ceea ce privește întrebarea Romtelecom cu privire la durata medie de viață a activelor modelate, ANRC nu dispune de aceasta informație, însă ea va fi calculată și făcută publică. De asemenea, în privința numărului de echipamente, modelul elaborat de ANRC modelează numărul de echipamente raportate de operatori pe toate categoriile de echipamente care au un impact semnificativ asupra costurilor.

Compania **Atlas Telecom** susține observația Romtelecom conform căreia rata de schimb euro-dolar, dacă ar fi stabilită de ANRC ca fiind cea înregistrată la începutul anului, ar putea indirect să-i avantajeze pe operatorii mobili de telefonie. Directorul de Reglementare Economică arată că rata de schimb euro-dolar utilizată a fost stabilită de ANRC ca fiind cea medie înregistrată de începutul anului și își arată disponibilitatea ca aceasta să fie modificată dacă există o argumentație economică care să justifice faptul că rata de schimb utilizată în model ar trebui stabilită altfel.

Reprezentanții **Orange** iau cuvântul și fac câteva observații generale, una dintre ele referindu-se la perioada de tranziție foarte scurtă între primele 2 reduceri a tarifelor – septembrie 2006 și ianuarie 2007, considerând că această reducere nu este graduală așa cum susține ANRC. Directorului de Reglementare Economică arată că, din cauza prelungirii procesului de fundamentare pe costuri a tarifelor, până în septembrie 2006, operatorul practică tariful de 10 cenți, care este peste costurile reale.

La observația Orange că tarifele de interconectare stabilite pentru terminarea apelurilor în rețelele mobile sunt cele mai mici din Europa, pe când cele practicate de Romtelecom sunt printre cele mai mari, ANRC răspunde că instituția a avut în vedere la orientarea tarifelor pe costuri, atât pentru rețelele fixe cât și pentru cele mobile, realitatea pieței românești de comunicații electronice. De asemenea, președintele ANRC menționează că nu trebuie făcută o comparație cu tarifele medii din Europa, ci cu tarifele practicate de țările care au ales să le stabilească tot prin metoda LRIC.

La observația Orange conform căreia ANRC a impus fundamentarea pe costuri a tarifelor de interconectare prin modelul LRIC într-un stadiu incipient al pieței, când rata de penetrare a serviciilor de telefonie era scăzută, Autoritatea arată că în Marea Britanie fundamentarea pe costuri a tarifelor s-a aplicat similar ca în România: aproximativ la același termen de la lansarea serviciilor și la o rată de penetrare similară.

Trecând la observațiile punctuale, reprezentantul Orange face precizarea că modelul subdimensionează razele celulelor, precum și timpul de construire a site-urilor, care este de 12 luni, și nu de 6-9 luni, așa cum a modelat ANRC. Alte observații se referă la utilizarea unui nivel al inflației de 2% stabilit de Ovum pentru Europa, dar care nu se poate aplica și pentru România, la micșorarea marginilor capacității de rețea, la neconcordanța între durata de viață contabilă și cea economică a activelor modelate în LRIC, precum și la lipsa estimărilor privind impactul serviciilor de date.

ANRC amintește că răspunsurile la multe dintre observațiile Orange se regăsesc în Sinteza observațiilor, prin care ANRC a încercat să răspundă observațiilor oficiale transmise de industrie. În ceea ce privește estimarea impactului serviciilor de date, Directorul Direcției de Reglementare Economică arată că Autoritatea a primit de la operatori o cifră neînsoțită de calcule justificative complete, aceasta nefiind luată în considerare la modelarea tarifelor. ANRC își arată în continuare disponibilitatea de primi și analiza informațiile privind modul în care funcționează rețeaua operatorului.

La restul observațiilor, reprezentantul ANRC consideră ca acestea și-au găsit răspunsul fie prin intermediul Sintezei observațiilor, fie în cadrul acestei ședințe a Consiliului Consultativ, ele fiind formulate și de către compania Vodafone. În încheierea sesiunii de observații, ANRC reamintește că unele observații au fost respinse pentru că nu au fost fundamentate pe date și informații justificative rezonabile, și că, doar în măsura în care aceste date justificative vor fi transmise, Autoritatea va putea analiza oportunitatea ajustării modelului.

În lipsa altor observații, președintele ANRC mulțumește pentru participarea activă la dezbateri și pentru numeroasele observații făcute în această ședință a Consiliului. Președintele arată că specialiștii ANRC vor analiza comentariile operatorilor și vor stabili care dintre aceste observații vor putea fi luate în considerare la ajustarea modelului. În încheiere, președintele ANRC amintește participanților că așteaptă în scris, până luni, 3 iulie 2006, observațiile prezentate în cadrul acestei ședințe însoțite de date justificative.

6. Diverse

Constatând că nu mai sunt alte chestiuni de discutat, **Președintele** mulțumește încă o dată participanților pentru prezență și declară ședința închisă.